

CORPUS FONTIUM
HISTORIAE BYZANTINAE

CONSILIO SOCIETATIS INTERNATIONALIS STUDIIS
BYZANTINIS PROVEHENDIS DESTINATAE EDITUM

VOLUMEN XL/1

SERIES BEROLINENSIS

EDIDERUNT
H.-G. BECK † · A. KAMBYLIS · R. KEYDELL †

APUD WALTER DE GRUYTER ET SOCIOS
BEROLINI ET NOVI EBORACI MMI

ANNAE COMNENAE
ALEXIAS

RECENSUERUNT
DIETHER R. REINSCH ET ATHANASIOS KAMBYLIS

PARS PRIOR
PROLEGOMENA ET TEXTUS

APUD WALTER DE GRUYTER ET SOCIOS
BEROLINI ET NOVI EBORACI MMI

app. cr.	= apparatus criticus
app. epit.	= apparatus epitomae
cf.	= confer
cod.	= codex, codice
codd.	= codices, codicibus
coll.	= collato, collatis
comp.	= per compendium scriptum
conl.	= coniect
corr.	= correxit
dubit.	= dubitanter
edd.	= editores
ex. gr.	= exempli gratia
exh.	= exhibit
h.	= hodie
i. e.	= id est
im	= in margine
in marg.	= in margine
iur.	= iuridicus
lin.	= linea(m), lineis
litt.	= litterarum
m ²	= manus altera
milit.	= militaris
om.	= omisit, omiserunt
opp.	= oppositum
pc	= post correcturam
regn.	= regnavit
rhet.	= rhetoricus
sc.	= scilicet
sl	= supra lineam
sq.	= sequens
sqq.	= sequentia
sup.	= superior(e)
transp.	= transposuit
v.	= vide
v., vv.	= vox, voces, voce, vocibus
v. l.	= varia lectio
vv. ll.	= variae lectiones
vid.	= videtur

〈ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ ΑΛΕΞΙΑΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ〉

I ῥέων ὁ χρόνος ἀκάθεκτα καὶ αἰεὶ τι κινούμενος παρασύρει καὶ παραφέρει πάντα τὰ ἐν γενέσει καὶ ἐς βυθὸν ἀφανείας καταποντοῖ ὅπου μὲν οὐκ ἄξια λόγου πράγματα, ὅπου δὲ μεγάλα τὰ καὶ ἄξια μνήμης, καὶ 5 τὰ τε ἄδηλα φύων κατὰ τὴν τραγωδίαν καὶ τὰ φανέντα κρυπτόμενος. ἀλλ' ὁ γε λόγος ὁ τῆς ἱστορίας ἔρυμα καρτερώτατον γίνεται τῷ τοῦ χρόνου ρεύματι καὶ ἴσθησι τρόπον τινὰ τὴν ἀκάθεκτον τούτου ῥοὴν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γινόμενα πάντα, ὅποσα ὑπερείληφε, ξυνέχει καὶ περισφίγγει καὶ οὐκ ἐξ̄ διολισθαίνειν εἰς λήθης βυθοῦς. 2 ταῦτα δὲ διεγνώκωκα 10 ἐγὼ Ἄννα, θυγάτηρ μὲν τῶν βασιλέων Ἀλεξίου καὶ Εἰρήνης, πορφύρας τιθήνημά τε καὶ γέννημα, οὐ γραμμάτων οὐκ ἄμοιρος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑλληνίζειν ἐς ἄκρον ἐσπουδακωία καὶ ῥητορικῆς οὐκ ἀμελετήτως ἔχουσα καὶ τὰς ἀριστοτελικὰς τέχνας εὖ ἀναλεξαμένη καὶ τοὺς Πλάτωνος διαλόγους καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς τετρακτύος τῶν μαθημάτων πυκάσασα (δεῖ γὰρ

11 γέννημα: nata die 2 mens. Dec. a. 1083

2 ῥέων ὁ χρόνος: cf. Aesch., Eum. 853 οὐπιρρέων γὰρ τιμώτερος χρόνος; v. ad I 13,3 (12–13) 2–3 παρασύρει καὶ παραφέρει: cf. Plut., Mor. 5 F (De lib. educ. 8) πόλεμος χειμάρρου δίκην πάντα σύρων καὶ πάντα παραφέρων 3 ἐς – ἀφανείας: v. ad lin. 9 5 τὰ τε – κρυπτόμενος: Soph., Ajax 646–647 ἄπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος / φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται 6–7 τῷ – ρεύματι: cf. lin. 19 8 τὰ ἐν αὐτῷ γινόμενα πάντα . . . ξυνέχει καὶ περισφίγγει: cf. Ioann. Lyd., De mag. III 1 (p. 87, 10–11 Wuiensch) συνέχει δὲ ὡσπερ καὶ σφίγγει διαρρέουσιν τῷ χρόνῳ τὴν ἀρχαιότητα 9 εἰς λήθης βυθοῦς: locus communis, cf. ex. gr. Greg. Naz., or. 44, 1 (PG 36, 608 A 11) μὴ παραρρυῆ λήθης βυθοῦς; Nic. Chon., Hist. 530, 49 van Dielen λήθης βυθῷ παραδιδόναι; Niceph. Bryen. 73, 5 Gautier λήθης ἀμαυρωθῆναι βυθῷ

V P 1 σύγγραμα σὺν θ(ε)ῷ τῶν κατὰ τὸν ἀνακτα κύρ ἀλέξιον τὸν κομνηνὸν πονηθῆν παρὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ κυρ(ᾶς) ἄννης πορφυρογεννήτου [ἐκ τοῦ] ἀλέξ[ιος] δὲ καὶ ἐκλήθη ἀλεξιάς παρ' αὐτῆς V : πρόλογος τῆς ἀλεξιάδος. εἰς πᾶν εἶτι βούλ(ει) P 3 τὰ om. V | βυθὸν P : βαθὺ V | ἀφανείας V : ἀπωλείας P 3–4 καταποντοῖ – μνήμης V : καταποντεῖ ὅσα μὲν οὐκ ἄξια μνήμης ὅσα δὲ καὶ ἄξια P 5 κρυπτόμενος V : ἀποκρυπτόμενος P 6 ὁ om. V 7 χρόνου V : λόγου P 8 γινόμενα – ὑπερείληφε V : γενέσει P 9 βυθοῦς V : βυθοῦ P | δὲ om. V 10 θυγάτηρ μὲν V : μὲν θυγάτηρ P | τῶν om. V 11 οὐ om. V 13 καὶ – διαλόγους om. P 14 γὰρ om. P

2 ὁ om.

15 ἔξορχεῖσθαι ταῦτα, καὶ οὐ περιαιτολογία τὸ πρᾶγμα, ὅσα ἡ φύσις καὶ ἡ περὶ τὰς ἐπιστήμης σπουδὴ δέδωκε καὶ ὁ Θεὸς ἄνωθεν ἐπεβράβευσε καὶ ὁ καιρὸς συνεισήνεγκε) βούλομαι | διὰ τῆσδέ μου τῆς γραφῆς τὰς πράξεις ἀφηγήσασθαι τοῦμοῦ πατρὸς οὐκ ἀξίας σιγῇ παραδοθῆναι οὐδὲ τῶ ρέυματι τοῦ χρόνου παρασυρῆναι καθάπερ εἰς πέλαγος ἀμνημο-
20 σύνης, ὅσας τὲ τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένος κατεπράξατο καὶ ὅσας πρὸ τοῦ διαδήματος ἔδρασεν ἑτέροις βασιλεῦσιν ὑπηρετούμενος.

II ταύτας δὲ λέξουσα ἔρχομαι οὐχ' ὡς ἐπίδειξιν τινα τῆς περὶ λόγους ποιουμένη ἀσκήσεως, ἀλλ' ὡς ἂν μὴ πρᾶγμα τηλικούτον τοῖς ἔπειτα γενησομένοις καταλειφθεῖ ἀμάρτυρον, ἐπεὶ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων,
25 εἰ μὴ πως ἄρα διὰ τῶν λόγων φυλαχθεῖ καὶ τῇ μνήμῃ παραδοθῆι, τῶ τῆς σιωπῆς ἀποσβέννυται σκότῳ. ἦν γὰρ ὁ ἐμὸς πατήρ, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα ἔδειξεν, ἐπιστάμενος ἄρχειν καὶ ὑπέικειν, ἐς ὅσον χρή, τοῖς ἄρχουσιν. 2 ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκείνου πράξεις προελομένη συγγράφειν δέδοικα τὸ ὑφορμοῦν τὲ καὶ ὑποτρέχον, μὴ ποτε λογίσαιτό τις τὰ τοῦ
30 ἐμοῦ πατρὸς συγγράφουσαν τὰ ἑαυτῆς ἐπαινεῖν, καὶ ψεῦδος ἅπαν δόξη τὸ τῆς ἱστορίας πρᾶγμα καὶ ἐγκώμιον ἀντικρυς, εἴ τι τῶν ἐκείνου θαυμάζοιμι. εἰ δὲ που αὐτὸς ἐνέγκοι καὶ τὸ πρᾶγμα βιάζοιτο, ὥστε καθάπτεσθαι τι καὶ τῶν ἐκείνου, οὐ δι' ἐκείνον, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, δέδοικα πάλιν τοὺς φιλοσκώμμονας, μὴ μοι τὸν τοῦ Νῶε Χάμ
35 ἐπενέγκοιεν ἐποφθαλμιῶντες ἅπαντες πρὸς ἅπαντας καὶ οὐ καθορῶντες

15 οὐ περιαιτολογία τὸ πρᾶγμα: Mich. Psell., or. funebr. in matrem V 11, 13 Sathas (= 94, 261 Criscuolo) οὐ γὰρ περιαιτολογία τὸ πρᾶγμα; cf. Mich. Psell., Chronogr. I 140, cap. XLVI 11 Renauld μὴδὲ περιαιτολογίαν οἰηθεῖ τὴν παρέκβασιν; Theoph. Sim. III 17, 1 (145, 10 de Boor); IV 1, 8 (150, 19 de Boor) 17–18 τὰς – παραδοθῆναι: locus communis, cf. ex. gr. Nic. Chon., Hist. 2, 30–32 van Dieten τὰ . . . γεγενημένα . . . μνήμης καὶ διηγήσεως ἄξια ὄντα . . . οὐκ ἔγνω δὲν σιγῇ παρελθεῖν; Pind., Nem. 9, 6–7 τετελεσμένον ἔσλον / μὴ χαμαὶ σιγᾷ καλύψαι 19 τῶ – χρόνου: cf. supra lin. 6–7 19–20 εἰς πέλαγος ἀμνημοσύνης: v. supra ad lin. 9 22–23 ταύτας – ἀσκήσεως: Ioannes Eriphaniensis 375, 12 sqq. Dindorf τοῦτο ἔρχομαι λέξων οὐ λόγου περιουσία τεθαρρηκώς; cf. Proc., De aed. I 1 (p. 5, 1–2 Haury) οὐκ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιῆσθαι ἐθέλων οὐδὲ λόγου δυνάμει θαρσῶν; Ioann. Zon. praef. 1 (I 4, 20 Pinder) ἐπιδεικνυμένοις ὅπως εἶχον περὶ τὸ γράφειν δυνάμει 23–26 ἀλλ' – σκότῳ: Ioannes Eriphaniensis, p. 376, 1–6 Dindorf ἀλλ' ὡς ἂν μὴ πρᾶγμα τηλικούτον τοῖς ἔπειτα γενησομένοις ἀδιαβόητον καταλειφθεῖ, ἐπεὶ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων, εἰ μὴ πως ἄρα διὰ τῶν λόγων φυλαχθεῖ καὶ τῇ μνήμῃ παραδοθῆι, τῶ τῆς σιωπῆς ἀποσβέννυται σκότῳ 24–26 τὰ μέγιστα – σκότῳ: cf. Pind., Nem. 7, 12–13 ταὶ μεγάλα γὰρ ἀλκαί / σκότον πολλὸν ὕμνων ἔχοντι δεόμενα 26–28 ἦν – ἄρχουσιν: cf. Aristot., Pol. III 4, 1277 b 13–15 δεῖ δὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθὸν ἐπίστασθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν 26–27 ἦν . . . ἐπιστάμενος ἄρχειν: cf. Xenoph., Mem. III 9, 10 βασιλέας δὲ . . . ἔφη εἶναι . . . τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν 33–34 οὐ – φύσιν: cf. XV 3, 4 (42–44) 34 τὸν τοῦ Νῶε Χάμ: Gen. 9, 20–27

V P (usque ad 15 πρᾶγμα) 15 ταῦτα om. P

τὸ καλῶς ἔχον ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου, καὶ τὸν ἀναίτιον καθ' Ὅμηρον αἰτιόωνται. 3 ὅταν γὰρ τις τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνη, ἐπιλαθέσθαι χρὴ εὐνοίας καὶ μίσους καὶ πολλάκις κοσμεῖν τοὺς ἔχθρους τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δὲ
40 ἐλέγχειν τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀμαρτία τοῦθ' ὑποδεικνύωσι. διόπερ οὔτε τῶν φίλων καθάπτεσθαι οὔτε τοὺς ἔχθρους ἐπαινεῖν ὀκνητέον. ἐγὼ δὲ καὶ τοὺτους κἀκείνους, καὶ τοὺς πληττομένους ἐφ' | ἡμῖν καὶ τοὺς ἀποδεχομένους ἡμᾶς, παραμυθησαίμην ἂν ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἑωρακῶτων τὰ πράγματα αὐ-
45 τοὺς τὲ καὶ τὰ πράγματα μαρτυραμένη. ἐνίων γὰρ τῶν νῦν ὄντων ἀνθρώπων οἱ μὲν πατέρες, οἱ δὲ πάπποι ἐγένοντο οἱ τούτων συνιστορες.

III μάλιστα δὲ εἰς τὴν ἱστορίαν ἐλήλυθα τῶν τοῦ πατρὸς πράξεων ἐκ τοιαύτης αἰτίας: ἐμοὶ ἀνὴρ ἐγένετο κατὰ νόμους συναφθεὶς ὁ καίσαρ Νικηφόρος, εἰς τὴν τῶν Βρυεννίων σειρὰν ἀναγόμενος, ἀνὴρ καὶ κάλλους
50 ὑπερβολῇ καὶ συνέσεως ἀκρότητι καὶ λόγων ἀκριβεῖα μακρῶ τοὺς κατ' αὐτὸν ὑπερβάλλων. θαῦμα γὰρ ἦν ἀντικρυς καὶ ὀρώμενος καὶ ἀκρώμενος. καὶ ἵνα μὴ ὁ λόγος τῆς λεωφόρου ἐκτρέποιο, τὸ παρὸν τῶν ἐφεξῆς ἐχώμεθα. 2 ἦν μὲν οὖν ἐν πᾶσιν ἐπιφανέστατος, συνεστράτευσε δ' Ἰωάννη τῶ αυτοκράτορι ἐμῶ ἀδελφῶ καὶ κατ' ἄλλων μὲν βαρ-
55 βάρων καθιστάντι στρατιάν καὶ δὴ καὶ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ἐξωρμημένῳ καὶ πάλιν ἐπὶ νόμῳ ἔχοντι τὴν Ἀντιόχου πόλιν. ἀλλ' ὁ γε καίσαρ οὐκ εἶδώς ἀμελεῖν τοῦ λόγου καὶ ἐν κόποις καὶ πόνοις, συνέγραφε μὲν καὶ ἀλλὰ τα συγγράμματα μνήμης καὶ λόγου ἄξια, προείλετο δὲ μάλιστα τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξιον τὸν αυτοκράτορα Ῥωμαίων καὶ ἐμὸν πατέρα συγ-
60 γράψαι ἐξ ἐπιταγῆς τῆς βασιλίδος καὶ ἐν βίβλοις ἐνθεῖναι τὰς πράξεις

55–56 κατὰ τῶν Ἀσσυρίων – τὴν Ἀντιόχου πόλιν: a. 1137

36–37 τὸν ἀναίτιον καθ' Ὅμηρον αἰτιόωνται: Hom., Il. 11, 654 δεινὸς ἀνὴρ· τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόωτο; cf. Il. 13, 775 Ἐκτορ, ἐπεὶ τοι θυμὸς ἀναίτιον αἰτιάσασθαι; Od. 20, 135 οὐκ ἂν μιν νῦν, τέκνον, ἀναίτιον αἰτιόωτο; Od. 1, 32 ὦ πόποι, οἶον δὴ νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται; cf. V 1, 5 (59); XII 3, 7 (46–47) 37–41 ὅταν – ὑποδεικνύωσι: Polyb. I 14 (I p. 18, 5–9 Büttner-Wobst) ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνη τις, ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιοῦτων, καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἔχθρους, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δ' ἐλέγχειν καὶ ψέγειν ἐπινειδίστας τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀμαρτία τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν. 41–42 διόπερ – ὀκνητέον: Polyb. I 14 (I p. 18, 13–15 Büttner-Wobst) διόπερ οὔτε τῶν φίλων κατηγορεῖν οὔτε τοὺς ἔχθρους ἐπαινεῖν ὀκνητέον 52 ἵνα – ἐκτρέποιο: cf. XV 11, 1 (18–19); cf. etiam I 16, 7 (25–26) et al. 58–60 προείλετο – βασιλίδος: cf. Niceph. Bryen. 71, 18–20 Gautier ἄθλον δὴ τοῦτο μέγιστον ἅπαντων ὧν ἴσμεν προθέτικας ἡμῖν, ὧ σοφωτάτῃ μοι φρήν καὶ διάνοια, τὰς Ἀλεξίου τοῦ μεγάλου πράξεις συναγαγεῖν ἐπιτάξασα

V 43 ἐφ' ἡμῖν A : ἐφ' ἡμ[.] V 55 ἄσυρίων V : Σύρων Leib | ἔξορμημένῳ V : corr. Charit. 56 ἐπὶ νόμῳ Leib : ἐπὶ νο[.] V

τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν ᾧ περὶ ὁ καιρὸς ἐδίδου τούτῳ τῶν ὄπλων καὶ τοῦ πολέμου βραχὺ τι ἀπαλλαγέντι ἐπιβλέψαι πρὸς συγγραφὰς καὶ λογι-
 κούς τινας πόνους. καὶ δὴ καὶ ἤρξατο τῆς συγγραφῆς εἰς τοὺς ἀνέκαθεν
 ἀνελέγκτας χρόνους τὸν λόγον, τῷ τῆς δεσποίνης ἡμῶν κὰν τούτῳ
 65 ὑπέικων προστάγματι, ἀπὸ Διογένους τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμαίων ἀρ-
 ξάμενος καὶ καταβαίνων εἰς αὐτὸν ἐκείνον, περὶ οὗ τὴν πρόθεσιν ἐποιή-
 σατο. τότε γὰρ καὶ ἀνθούην εἶχεν ὁ χρόνος τὸν ἐμὸν πατέρα (ἐς) μεираκιον
 παραγγείλαντα. τὰ γὰρ πρὸ τούδε οὐδὲ μεираκιον ἦν καὶ οὐδὲν ὅ τι
 70 ἀξίον συγγραφῆς αὐτῷ πέπρακτο, εἰ μὴ | τις ἐγκωμίου λόγον καὶ τὰ
 παιδικὰ αὐτῷ εἴησαιτο. 3 ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τῷ καίσαρι τοιοῦτος,
 ὡς ἢ τούτου συγγραφή βούλεται. οὐ μὴν τὰ τῆς ἐλπίδος ἐκβέβηκεν οὐδὲ
 τὴν ἱστορίαν πᾶσαν ἐτελεύσατο, ἀλλὰ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου τὸν λόγον ἐφεγκυσάμενος ἐκείσε τοῦ
 συγγράφειν ἐπαύσατο, περαιτέρω τοῦ καιροῦ μὴ διδόντος προκόψαι
 75 τὴν συγγραφὴν, ζημίαν μὲν τοῖς ὑπὸ τὴν συγγραφὴν πράγμασι περι-
 ποιησαμένου, ἡδονὴν δὲ ἀποστερήσαντος τοῖς ἀναγινώσκουσι. διὰ
 τοῦτο αὐτῇ, ὅσα τοῦμῶ πατρὶ πέπρακτο, συγγράφασθαι προειλόμην,
 ἵνα μὴ τοιαῦτα ἔργα τοὺς ἐς ὕστερον παραδράμη. οἷαν μὲν γὰρ εἶχον τὴν
 ἀρμονίαν, ὁπόσῃν δὲ τὴν χάριν οἱ τοῦ καίσαρος λόγοι, ἴσασιν ἅπαντες οἱ
 80 τοῖς ἐκείνου ἐντετυχηκότες συγγράμμασιν. 4 ἀλλὰ μέχρι τούτου
 ἐλθὼν, καθάπερ εἶπον, καὶ τὸ σύγγραμμα σχεδιάσας καὶ ἡμιτελὲς ἐκ τῆς
 ὑπερορίας κομίσας ἡμῖν, συναπεκόμισεν, οἶμοι, καὶ θανάσιμον νόσημα
 τάχα ἐκ τῆς ἀπείρου κακοπαθείας, τάχα ἐκ τῶν συχνοτέρων στρατηγη-
 μάτων, τάχα ἐκ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀφάτου μερίμνης. μέριμνα γὰρ ἔμψυτος
 85 καὶ πόνοι ἀνένδοτοι, πρὸς δὲ καὶ ἀέρων ἀνωμαλίας τὲ καὶ κακότητες πο-
 τήριον αὐτῷ θανάσιμον ἐκεράσαντο. ἔνθεν μὲν γὰρ εἰς Σύρους καὶ Κίλικας
 δεινῶς νοσῶν ἐξεστράτευεν· εἶτα κάκειθεν Συρία τοῦτον μὲν ἀπέδωκεν
 ἀρρωστοῦντα (Κίλικία), Κίλικες δὲ Παμφυλίοις, Παμφύλιοι δὲ τοῖς Λυδοῖς
 καὶ ἡ Λυδία τῇ Βιθυνίᾳ καὶ ἡ Βιθυνία τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων καὶ ἡμῖν
 90 ἐξωδηκότες ἤδη τὸ σπλάγγνον ἐκ τῆς πολλῆς κακοπαθείας. καίπερ δὲ
 οὕτως ἔχων ἀσθενείας καὶ θέρων τὰ συμπεσοντά οἱ ἐκτραγωδεῖν τὸ μὲν
 ὅτι νοσῶν οὐκ ἠδύνατο, τὸ δὲ ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἐκωλύετο, ὡς μὴ τὸ
 τραῦμα ἀνοίξη διηγούμενος.

65 Διογένους: Romanus IV Diogenes, regn. a. 1068–1071 73 Βοτανειάτου: Nicephorus III Botaniates, regn. a. 1078–1081

67–68 ἐς μεираκιον παραγγείλαντα: cf. I 8,2 (88–89) 71 ὡς – βούλεται: cf. Niceph. Bryen. 71, 18–73, 11 Gautier

V 65 Διογένους Crusius Hoeschel^{not}: διογ() V 73 Βοτανειάτου Schopen: βοτανιάτου V 67 ἐς add. Reinsch 88 Κιλικία add. Κολονου: Κίλιξι add. Hoeschel^{not} 92 ὅτι . . . ὅτι V: τι . . . τι Reiff. (sed cf. XIII 2,2 (51))

IV ἐγὼ δ' ἐνταῦθα γενομένη σκοτοδίνης ἐμπίπλαμαι | τὴν ψυχὴν
 95 καὶ ρείθροις δακρῶν περιτέγγω τοὺς ὀφθαλμούς. ὦ οἷον ἢ Ῥωμαίων
 ἀπόλωλε βούλευμα· ὦ πείρας μὲν ἀκριβεστάτης περὶ τὰ πράγματα καὶ
 ὄσῃν ἐκείνος συνειλοχε, λόγων δὲ ἐπιστήμης, ποικίλης δὲ σοφίας, λέγω
 δὴ τῆς θουραίας καὶ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς· ὦ καὶ χάριτος ἐπιτρεχούσης τοῖς
 μέλεσι καὶ εἶδους οὐκ ἀξίου τυραννίδος, ὡς τινες λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ
 5 θειοτέρας καὶ κρείττονος. ἔγωγ' οὖν καὶ πολλοῖς ἄλλοις προσωμιλήκειν
 δεινοῖς ἐκ μέσων τῶν πορφυρόθεν σπαργάνων, ὡς οὕτως εἶπεῖν, καὶ τύ-
 χαις ἐχρησάμην οὐκ ἀγαθαῖς, εἰ μὴ τις θεῖτο τύχην οὐκ ἀγαθὴν καὶ προσ-
 μειδιῶσάν μοι τὴν τε γειναμένην αὐτὴν καὶ τὸν τεκόντα, τοὺς αὐτοκράτο-
 ρας, καὶ τὴν πορφύραν ἐφ' ἧς ἐβλάστησα· τὰ γὰρ ἄλλα φεῦ τῶν κυ-
 10 μάτων, φεῦ τῶν ἐπαναστάσεων. Ὀρφεὺς μὲν οὖν ἄδων καὶ λίθους ἐκίνει
 καὶ ξύλα καὶ τὴν ἄψυχον ἀπλῶς φύσιν, Τιμόθεος δὲ ὁ αὐλητὴς τὸν ὄρθιον
 ποτε Ἀλεξάνδρῳ αὐλήσας εἰς τὰ ὄπλα παραχρήμα καὶ τὸ ξίφος ἐκίνει
 τὸν Μακεδόνα· τὰ δέ γε κατ' ἐμὲ διηγήματα οὐ τοπικὴν τινα κίνησιν
 οὐδὲ πρὸς ὄπλα καὶ μάχην, ἀλλ' ἐς δάκρυα τὸν ἀκροατὴν συγκινήσειε
 15 καὶ οὐκ αἰσθητικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄψυχον φύσιν εἰς πάθος καταναγκά-
 σειε. 2 τὸ μέντοι πάθος τὸ περὶ τὸν καίσαρα καὶ ὁ κατ' αὐτὸν
 ἀνέλπιστος θάνατος αὐτῆς μου καθίκετο τῆς ψυχῆς καὶ ἐς βάθος τὸ
 τραῦμα εἰργάσατο. καὶ ἡγοῦμαι τὰς προειληφείας συμφορὰς πρὸς
 ταύτην τὴν ἀπληστον συμφορὰν ψεκάδα ὡς ὄντως πρὸς ὄλον Ἀτλαντι-
 20 κὸν Πέλαγος ἢ τοῦ Ἀδριαντικοῦ Πελάγους τὰ κύματα. μᾶλλον δέ, ὡς
 εἴκειν, ἦσαν ἐκεῖνα τούτων προοίμια καὶ με προκατελάμβανεν ὁ καπνὸς
 τοῦ καμινιαίου τούτου πυρὸς καὶ ὁ καύσων ἐκείνος τῆς ἀρρήτου ταύτης
 φλογυσσεως καὶ τὰ καθ' ἡμέραν πυρσὰ τῆς ἀφάτου πυρκαϊᾶς. ὦ πυρὸς
 ἄνευ ὕλης ἀποτεφροῦντος, πυρὸς ἐν ἀπορρήτοις δαδουχομένου καὶ
 25 καίοντος μὲν, μὴ καταφλέγοντος δέ, καὶ τὴν καρδίαν μὲν περιφρύγοντος,

94 σκοτοδίνης – ψυχὴν: cf. Const. Kavafis, carmen quod inscribitur Ἄννα Κομνηνὴ 3 94 σκοτοδίνης ἐμπίπλαμαι: cf. ex. gr. Mich. Psell., or. for. 1, 1467; 2, 138–139 Dennis σκοτοδίνης πληροῦμαι 95 καὶ – ὀφθαλμούς: Const. Kavafis, carmen quod inscribitur Ἄννα Κομνηνὴ 3–5 4 εἶδους . . . ἀξίου τυραννίδος: Eur., fr. 15,2 N² εἶδος ἀξίον τυραννίδος; locus communis, cf. ex. gr. Niceph. Bryen. 281, 11–12 Gautier τὸ τε εἶδος . . . ἀξίον τυραννίδος; cf. VI 7,6 (62–63) 9–10 φεῦ – ἐπαναστάσεων: Const. Kavafis, carmen quod inscribitur Ἄννα Κομνηνὴ 5–6 10–11 Ὀρφεὺς – φύσιν: cf. ex. gr. Apollod., Bibl. 9, 14–16 Wagner 11–13 Τιμόθεος – Μακεδόνα: cf. Dio Chrysost., or. 1, 1; Him. XII 1 (93, 2–8 Colonna); Basil. Magn., Ad adulesc. VIII 32–41 Boulenger; Suidas, s. v. Τιμόθεος (τ 620 Adler); Niceph. Bryen. 199, 5–6 Gautier τὸν δ' εὐθύς ὁ λόγος πρὸς τὰ ὄπλα ἐκίνησε μᾶλλον ἢ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φασί, πάλαι ἢ Τιμοθέου αὐλησίς; cf. IX 5, 1 (16–17) 25 καίοντος – δέ: cf. Ex. 3, 2 ὁ βᾶτος καίεται πυρὶ, ὁ δὲ βᾶτος οὐ κατεκαίετο

V 3–4 ὦ καὶ – λέγουσιν bis exh. V 11 ὄρθιον Hoeschel: ὄρθριον V 25 καρδίαν μὲν Hoeschel: καρδία[. . .] V

δόξαν δὲ | παρέχοντος, ὅτι οὐ συνεφρύγημεν, καίτοι μέχρις ὀστέων καὶ
 μυελῶν καὶ μερισμοῦ ψυχῆς τὰς πυρακτώσεις δεξάμενοι. 3 ἄλλα γὰρ
 ἑμαυτῆς αἰσθάνομαι διὰ ταῦτα παρενηνεγμένης τοῦ προκειμένου, καὶ ὁ
 καίσαρ μοι ἐπιστὰς καὶ τὸ τοῦ καίσαρος πένθος πένθος μοι ἐπέσταξε
 30 διωλύγιον. ἀποψήσασα οὖν τὸ δάκρυον τῶν ὀμμάτων καὶ ἑμαυτὴν ἀνα-
 λεξαμένη τοῦ πάθους τῶν ἐξῆς ἔξομαι διπλᾶ κατὰ τὴν τραγωδίαν κερ-
 δαίνουσα δάκρυα, οἷον ἐπὶ τῇ συμφορᾷ συμφορᾶς μεμνημένη. τὸ γὰρ εἰς
 μέσον προθεῖναι τοιοῦτου βασιλέως ὑπόθεσιν καὶ τοσοῦτου πρὸς ἀρετὴν
 35 ἀνάμνησίς ἐστι καὶ τῶν κατ' ἐκείνον θουμάτων, ἅπερ καμὲ πρὸς δάκρυα
 θερμότερα καταφέρει μετὰ πάσης τῆς οἰκουμένης δακρύνουσιν. τὸ γὰρ
 ἐκείνου μεμνηθῆναι καὶ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς μέσον ἄγειν ἔμοι μὲν
 θρήνων ὑπόθεσις, τοῖς ἄλλοις δὲ ζημίας ἀνάμνησις. ἀρκτέον τοίνυν ἐν-
 θένδε τῆς ἱστορίας τοῦμοῦ πατρός, ὅθεν καὶ ἄρχεσθαι ἄμεινον· ἄμεινον
 δὲ ὅθεν σαφέστερός τε καὶ ἱστορικώτερος ὁ λόγος γενήσεται.

26–27 μέχρις – ψυχῆς: Const. Kavafis, carmen quod inscribitur Ἄννα Κομνηνὴ 7 26–27
 μέχρις – μυελῶν: cf. Heliod., Aeth. III 7 (99, 20–21 Colonna) ἄχρις ἐπ' ὀστέα καὶ μυελούς;
 cf. etiam Graecos hodiernos μέχρι μυελοῦ ὀστέων 31–32 διπλᾶ – δάκρυα: Eur., Hec.
 518 διπλᾶ με χρῆζεις δάκρυα κερδᾶναι, γύναι / σῆς παιδὸς οἴκτω 37–38 ἀρκτέον –
 ἄμεινον: cf. Nic. Chon., Hist. 4, 80–81 van Dieten ἄμεινον δ' ἐντεῦθεν ἄρξασθαι 37–38
 ἀρκτέον – ἱστορίας: cf. Niceph. Bryen. 73, 11 Gautier ἀρκτέον οὖν ἡμῖν ἐντεῦθεν

F (inde a 37 τοίνυν) V 30 ἀποψήσασα Crusius Hoeschel : ἀποψ[.]ασα V

ΑΛΕΞΙΑΣ ΠΡΩΤΗ

I Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος καὶ ἐμὸς πατήρ καὶ πρὸ τοῦ τῶν σκήπτρων
 ἐπιληφθεὶς τῆς βασιλείας μέγα ὄφελος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων γεγένηται.
 ἤρξατο μὲν γὰρ στρατεύειν ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένοῦς· θυμαστός
 5 τε γὰρ ἐφαίνετο ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν καὶ φιλοκινδυνότατος. οὗτος γὰρ
 τεσσαρεσκαίδεκάτου ἔτους ὦν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συνεκστρατεύειν ἠπεί-
 γετο τῷ βασιλεῖ Διογένηι κατὰ Περσῶν βαρυτάτην ἄγοντι στρατιάν,
 καὶ ἀπὸ γε τοῦδε μηνίματος ἀπειλήν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐμφαίνων καὶ
 ὡς, εἰ συμπλακῆσεται τοῖς βαρβάροις, τὸ ξίφος αὐτοῦ μεθύσει ἀφ' αἷμα-
 10 τος· οὕτως ἦν φιλοπόλεμος ὁ νεανίσκος. ἀλλὰ τότε οὐκ ἐξεχώρησεν ὁ
 αὐτοκράτωρ Διογένης αὐτῷ ξυνέπεσθαι, ἅτε πάθους καταλαβόντος τὴν
 μητέρα βαρυτάτου. ἐθρήνει γὰρ τὸ τληνικαῦτα θάνατον τοῦ πρωτοτό-
 κου υἱοῦ Μανουήλ, ἀνδρὸς μεγάλα καὶ ἀξιάγαστα ἔργα ἐνδειγμένου
 τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ. καὶ ἵνα μὴ ἀπαραμύθητος εἴη ἐκείνη, τὸν μὲν
 15 τῶν υἱέων μηκέτι γινώσκουσα οὐ κατορύξειε, τὸν δὲ ἀποστέλλουσα ἐν
 πολέμοις καὶ δεδοικυῖα μὴ τι ἀπαίσιον συναντήσοι τῷ νεανίσκῳ καὶ οὐδ'
 οἷ γῆς πεσεῖται ἐπιγνώσεται, διὰ ταῦτα ὑποστρέψαι πρὸς τὴν μητέρα
 τὸ μεράκιον Ἀλέξιον κατηνάγκασε. καὶ τότε μὲν ἀπελείφθη καὶ ἄκων
 τῶν συστρατευομένων, ἀλλ' ὁ γε ἐφεξῆς καιρὸς πέλτατος ὑπανέωξεν
 20 αὐτῷ ἀνδραγαθημάτων. ἐπὶ γὰρ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Δούκα
 μετὰ τὴν τοῦ Διογένοῦς βασιλείᾳ καθαίρεισιν, ὅσος ἦν εἰς ἀνδρείαν,
 παρέδειξε τὰ κατὰ τὸν Οὐρσέλιον πράγματα. 2 ἦν μὲν γὰρ οὗτος
 Κελτὸς ἀνέκαθεν τῇ στρατιᾷ Ῥωμαίων κατειλεγμένος, εἰς δὲ μέγα τύχης
 25 ἐξογκωθεὶς καὶ δύναμιν συναθροίσας ἀμφ' αὐτὸν καὶ στρατιάν ἀξιόλο-
 γον τῶν μὲν ἐκεῖθεν ὄντων ὅθεν καὶ αὐτὸς ὠρμητο, τῶν δὲ καὶ ἐξ ἄλλου
 γένους παντοδαποῦ, βαρὺς ἦν αὐτόθεν τύραννος. πολλὰς δὲ ταλαντεύ-

4 Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένοῦς: Romanus IV Diogenes, regn. a. 1068–1071 6 κατ' ἐκεῖνο
 καιροῦ: a. 1070 20 ἐπὶ – Μιχαὴλ τοῦ Δούκα: Michael VII Ducas, regn. a. 1071–1078
 22 τὰ κατὰ τὸν Οὐρσέλιον πράγματα: a. 1073

F V 1 ἀλεξιάς πρώτη F : [ἀρχῇ] τῆς διηγῆσεως τοῦ κομνηνοῦ ἀλεξίου V 5 τε V : non
 legitur F : τις Γροπον | ἐφαίνετο F : ἐγένετο V 8 τοῦδε μηνίματος F : τοῦ ὀμήματος V
 10 οὗτος V 16 συναντήση V 17 ἐπιστρέψαι V 20 ante ἀνδραγαθημάτων add. τῶν V
 24 αὐτὸν F : αὐτὸν V

5–6 οὗτος – ὦν : ἔτος τεσσαρεσκαίδεκατον γὰρ ἄγων 8 τῶν om. 10 τότε : τότε μὲν
 11 Διογένης om. 15 τῶν υἱέων om. 18 τὸ μεράκιον : τὸν 21 τὴν τοῦ Διογένοῦς
 βασιλείᾳ καθαίρεισιν : τὴν καθαίρεισιν τοῦ διογένοῦς 25–26 τῶν – παντοδαποῦ ὅπι!

τὰ τῆς ἀστρολογίας ἐμφαίνων ὄργια· ὅς καὶ παρὰ πολλῶν ἐρωτώμενος ἀκριβέστατα προεμαντεύετο ἐν ἐνίοις οὐδὲ ἀστρολάβου δεόμενος, ἀλλὰ 30 διὰ τινος ψηφηφορίας τὰς προρρήσεις ἐπεποίητο. ἦν δ' ἄρα καὶ τοῦτο μαγικὸν μὲν οὐδαμῶς, ἀλλὰ τέχνη τίς Ἀλεξανδρέων λογική. ὄρων δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὴν νεότητά του συρρέουσιν ἐπ' αὐτὸν καὶ ὡσπὲρ τινα προφήτην τὸν ἄνδρα λογιζομένην δις καὶ αὐτὸς τοῦτον ἐπερωτήκει, καὶ τοσαυτάκις καὶ ὁ Ἀλεξανδρεὺς εὐστοχήκει τῆς ἐπερωτήσεως. δειλιάσας δὲ 35 ἵνα μὴ πολλῶν βλάβη γένηται καὶ πρὸς τὴν ματαιότητα τῆς ἀστρολογίας ἀποκλίνωσιν ἅπαντες, κατὰ τὴν Ῥαιδεστόν τοῦτω | τὰς διατριβάς ἀφώρισε τῆς πόλεως ἀπελάσας, πολλὴν τὴν περὶ αὐτὸν προμήθειαν ἐνδειξάμενος ὥστε δαψιλῶς αὐτῷ τὰ πρὸς χρῆσιν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων ἐπιχορηγεῖσθαι. 5 ναὶ μὴν καὶ ὁ διαλεκτικώτατος Ἐλευθέριος, 40 Αἰγύπτιος καὶ οὗτος ἀνὴρ, τὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης πρεσβεύων εἰς ἄκρον ἤλαυνεν εὐφυΐας μηδενὶ μηδαμῶς τῶν πρωτείων παραχωρῶν. ἐν ὑστέροις δὲ καὶ ὁ καλούμενος Κατανάγκης Ἀθήνηθεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν παραβαλὼν τὰ πρωτεῖα τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλονεικῶν φέρειν, ἐπερωτηθεὶς παρὰ τινῶν περὶ τοῦ αὐτοκράτορος, πότε τεθνήξοιτο, καὶ τὸν θάνατον 45 αὐτοῦ προκαταγγείλας, ὡς ᾤετο, ἐψεύσθη τοῦ στοχασμοῦ. συνέβη δὲ τῆνικαῦτα τὸν θῆρα λέοντα ἐν τοῖς βασιλείοις διαιτώμενον ἐπὶ τέσσαρσιν ἡμέραις πυρέξαντα τὴν ψυχὴν ἐξερεύξασθαι· εἰς ὃ τοῖς πολλοῖς ἔδοξεν ἢ τοῦ Κατανάγκη πρόρρησις τελευτήσῃ. καιροῦ δὲ παρερρηκός τις ἴκανοῦ αὔθις τὸν τοῦ αὐτοκράτορος θάνατον προῦμαντεύσατο καὶ διεψεύσθη· 50 ἐτεθνήκει δ' ὁμοῦς ἢ βασιλὶς Ἄννα καὶ μήτηρ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἣν ὁ Κατανάγκης προεῖπεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐπεὶ περὶ αὐτοῦ πολλάκις προμαντευσάμενος τοσαυτάκις διήμαρτε, τῆς πόλεως τοῦτον μεταστῆσαι οὐκ ἤθελεν αὐτέλεγκτον γενόμενον, ἅμα δὲ καὶ ἵνα μὴ δι' ἐμπάθειαν δόξη τοῦτον ἐκείθεν ἀπελαύνειν. 6 ἀλλ' ἡμεῖς γε ἐντεῦθεν πάλιν

50 ἐτεθνήκει: probabiliter a. 1100 vel 1102

F C V 29 ἀστρολάβου Schopen: ἀστράλαβου F C V 31 μαγικὸν μὲν F: μὲν μαγικὸν C: μαντικὸν μὲν V | Ἀλεξανδρέως Schopen | λογική F C V def. C.L. Compeno, Emerita 19 (1951), 229–231: λογαρική Dölger, BZ 29 (1929/30), 303 33 λογιζόμενοι C | ἐπερωτήκει F: ἐπηρωτήκει C: ἐπηρώτησε V 34 ἠστοχήκει V 35 τὴν om. V 37 αὐτὸν F V: αὐτοῦ C^p 38 ἐπιδειξάμενος C 39 ναὶ F C: καὶ V 42 κατανάγκης F C: κατανᾶς V 43 παραβαλῶν F: καταλαβῶν C: παρελθῶν V | ἐρωτηθεὶς C V 44 τινῶν F C: τινος V 48 κατανάγκη F C: κατανᾶ V 48–49 καιροῦ – διεψεύσθη F C² m V: om. C 49 προῦμαντεύετο V | διεψεύθη C² 51 κατανάγκης F C: κατανᾶς V 51–52 πολλάκις περὶ αὐτοῦ C 52/53 μεταστῆσαι V

29 post ἐνίοις add. δὲ 38–39 ὥστε – ἐπιχορηγεῖσθαι om. 46 post θῆρα add. τὸν 53 καὶ om. 54 ἐκείθεν om. | ἐντεῦθεν om.

55 ὅθεν ἐξεληλύθειμεν ἀναστρέψωμεν, ἵνα μὴ δοκοῖμεν μετεωρολέσχει τινὲς καὶ τοῖς ἐξ ἀστρολογίας ὀνόμασι τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας καταζοφοῦντες. ὁ δὲ γε Ῥομπέρτος, ὡς ὁ λόγος ἐκράτει καὶ τινες ἔλεγον, ἡγεμῶν ἐξαιρέτος γέγονεν, ἀγχινοῦς, εὐπρεπῆς τὴν ὄψιν, ἀστεῖος ἐν λόγοις, ὀξύς μὲν εἰπεῖν, φωνὴ δ' αὐτοῦ μεγάλη, εὐπρόσιτος, εὐμεγέθης τὸ σῶμα, σύμμετρον τὴν 60 κόμην ἔχων αἰετὴ κεφαλῇ, βαθυπώγων, σπεύδων αἰετὴ τῆς οἰκείου γένους τηρεῖν, τὸ τοῦ προσώπου ἄνθος καὶ τοῦ ὄλου σώματος μέχρι τέλους σφῶζων καὶ τούτοις ἐπιγαννύμενος, δι' ἅπερ ἄξιον τυραννίδος τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐνομιζέτο, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν τιμῆς ἀξίων καὶ πλείονος μᾶλλον τοὺς εὐνοϊκώτερον πρὸς αὐτὸν διατιθεμένους. φειδωλότατος δὲ 65 ἦν καὶ φιλοχρυσότατος, ἐμπορικώτατος καὶ φιλοκτηανώτατος καὶ ἐπὶ τούτοις φιλοδοξότατος· ὑφ' ὧν πάντων ἠττώμενος πολλὴν τὴν μέμψιν πάντων ἐπεσπάσατο. 7 κακίζουσι δὲ τινες τὸν αὐτοκράτορα ὡς μικροψυχῆσαντα καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ πόλεμον τότε προαρπάσαντα. εἰ μὴ γὰρ πρὸ τοῦ προσήκοντος καιροῦ τοῦτον ἀνεζήτησεν, ὡς φασιν, 70 ἄλλως ἂν ῥαδίως κατίσχυσεν αὐτοῦ βαλλομένου ἀπανταχόθεν παρὰ τῶν καλουμένων Ἀρβανιτῶν παρὰ τῶν ἀπὸ Δαλματίας παρὰ τοῦ Βοδίνου πεμπόμενων. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν οἱ μωμοσκόποι ἔξω βελῶν ἰστάμενοι καὶ κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων πικροὺς ὀιστοὺς διὰ γλώττης πέμποντες. τὸ γὰρ τοῦ Ῥομπέρτου ἀνδρεῖον καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ περι- 75 δέξιον καὶ τὸ τοῦ φρονήματος ἐδραῖον ἅπαντες ἴσασι· καὶ γὰρ οὐ τῶν ῥαδίως, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν δυσκόλως καταγωνιζομένων ἦν ὁ ἀνὴρ ἐν ταῖς ἡτταῖς μᾶλλον θαρραλεώτερος φαινόμενος.

VIII ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τῶν αὐτομολησάντων πρὸς αὐτὸν τοῦ κόμητος Βρυεννίου Λατίνων τροπαιοφόρος νικητῆς πρὸς τὴν μεγαλόπολιν 80 ἐπαναζεύγνυσιν, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, πρώτην ἄγοντος τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἑβδόμης ἐπινημήσεως, τὴν βασιλίδα κατὰ τὸ ἀφωρισμένον πάλαι ταῖς τικτούσαις τῶν βασιλίδων οἴκημα ἐπὶ ταῖς ὠδῖσιν εὐρηκῶς πορφύραν τοῦτο οἱ ἀνέκαθεν ὀνομάζουσιν, | ἐξ οὗ καὶ τὸ τῶν πορφύρο-

80–81 πρώτην – ἐπινημήσεως: die 1 mens. Dec. a. 1083

55 ὅθεν ἐξεληλύθειμεν ἀναστρέψωμεν: v. VI 7, 1 (6) 62–63 ἄξιον τυραννίδος τὸ εἶδος: v. ad prol. 4, 1 (4) 80 ὡς – εἴρηται: v. VI 1, 4 (61–62); 3, 1 (11)

F C V 56 τοῖς om. C 59 εὐμεγεθέστατος C 60 ἔθη C 64 εὐνοϊκώτερος C | δὲ F: τὲ C 67 ἐσπάσατο C 78–79 λατίνων καὶ τοῦ κόμητος βρυεννίου V 79 μεγαλόπολιν F: βασιλεῖουσαν C V 80 Δεκεμβρίου Schopen: δεκε()ρ() F: δεκεβρίου C ad 82 sqq. srectans περὶ τῆς πορφύρας C^m

55–77 ἵνα – φαινόμενος: οὕτω γοῦν τοῦ Ῥομπέρτου ἀποθανόντος 78 δὲ om. 79 πρὸς: εἰς 80 ἐπανέζευξε

γεννήτων ὄνομα εἰς τὴν οἰκουμένην διέδραμε. κατὰ δὲ τὸ περίορθρον
 85 (Σάββατον δὲ ἦν) τίκεται τούτοις παιδίον θῆλυ ἐμπερές, ὡς ἔλεγον,
 κατὰ πάντα τῷ πατρί· ἐγὼ δὲ ἄρα ἦν τοῦτο. 2 καὶ ὡς γε τὴν
 βασιλίδα καὶ μητέρα ἐν τισὶ καιροῖς διηγουμένην ἤκουον, ὅτι πρὸ
 τριττῆς ἡμέρας τῆς τοῦ βασιλέως εἰς τὰ ἀνάκτορα εἰσελεύσεως (ἐπανῆει
 γὰρ ἤδη ἀπὸ τῆς τοῦ Ῥομπέρτου μάχης καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων πο-
 90 λέμων καὶ κόπων) ταῖς ὠδίσι συνεχομένη σταυροῦ τύπον τῆ γαστρὶ
 ἐνσημήνασα ἔφη· „μεῖνον ἔτι, παιδίον, τὴν τοῦ πατρὸς ἄφιξιν“. πολλὰ
 δὲ αὐτὴν, ὡς ἔλεγεν, ἡ πρωτοβεστιαρία καὶ μήτηρ αὐτῆς καταμεμψαμένη
 ἔφη μετ’ ὀργῆς· „εἰ δὲ μετὰ μῆνα ἐλεύσεται, οἶδας; καὶ πῶς αὐτὴ τοσαύ-
 95 ταις ὀδύναις ἐγκαρτερήσεις“; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ ἐκείνης μήτηρ· τὸ δὲ γε
 τῆς βασιλίδος ἐπίταγμα πέρασ εὐλόγηται, ὅπερ καὶ τῆ γαστρὶ τὴν εἰς τὸ
 μέλλον πρὸς τοὺς γειναμένους εὐνοίαν ἀριδῆλως ὑπεσημαίνοτο. καὶ γὰρ
 μετὰ ταῦτα εἰς ἡλικίαν ἐπιδεδωκυῖα καὶ ἀπολαβοῦσα τὸ φρονούν κα-
 θαρῶς φιλομήτωρ κατὰ ταῦτόν ἐγεγόνειν καὶ φιλοπάτωρ. καὶ μάρτυρες
 τοῦ τοιοῦτου ἦθους εἰσὶ μοι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἦδη δὲ καὶ
 5 πάντες ὁπόσοι τὰμὰ γινώσκουσι, προσεπιμαρτυρούντων αὐτοῖς καὶ τῶν
 πολλῶν μου ὑπὲρ τῶν γονέων ἄθλων καὶ καμάτων καὶ τῶν κινδύνων
 ἐκείνων, εἰς οὓς ἐμαυτὴν διὰ τὸ πρὸς ἐκείνους φίλτρον ἐνέβαλον, ἀφειδή-
 σασα μὲν καὶ τιμῆς καὶ χρημάτων καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς· οὕτω γὰρ τὸ
 πρὸς αὐτοὺς με φίλτρον ἐξέκαεν ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν δι’ αὐτοὺς
 10 προέσθαι πολλάκις. ἀλλὰ μήπω περὶ τούτων. ἀνατρεχέτω δ’ αὖθις ὁ
 λόγος πρὸς τὰ ἐξ αὐτῆς μοι ξυμπεσόντα γενέσεως. 3 πάντων γὰρ
 τῶν συνήθων ἐπὶ τοῖς νεογνοῖς τῶν βασιλέων παισὶ δαφιλέστερον τελε-
 σθέντων, | ὡς λέγεται, εὐφημιῶν δηλαδὴ καὶ δωρεῶν καὶ φιλοτιμημάτων
 παρεχομένων τοῖς λογάσι τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ, πλέον ἢ πέρ
 15 ποτε ἔχαιρον, ἐσκίρτων, ἐπαιάνιζον ἅπαντες καὶ μᾶλλον οἱ τῆ βασιλίδι
 καὶ αἶμα προσήκοντες οὐκ εἶχον ὑφ’ ἡδονῆς ὅ τι καὶ γένοιτο. μετρητῶν
 δὲ τινῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν στέφους κάμῃ ἀξιοῦσιν οἱ γονεῖς καὶ βασι-
 λικοῦ διαδήματος. ἐπεὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ προβεβασιλευκό-
 τος Μιχαήλ τοῦ Δούκα, περὶ οὗ πολλάκις ὁ λόγος ἐμνήσθη, συμβασι-

85 Σάββατον δὲ ἦν: dies 2 mens. Dec. a. 1083

10–11 ἀνατρεχέτω – γενέσεως: v. supra lin. 86

F C V 86 ἦν ἄρα C 86–87 τῆς βασιλίδος καὶ μητρὸς . . . διηγουμένης C 88 τρίτης C V 7 ἐμαυτῆ C 8 χρημάτων καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς F : ζωῆς καὶ χρημάτων C 12/13 τελεσθέντων F C^{ac} : τελεσθέντα C^{pc} 14 εἰπέρ C

88–90 ἐπανῆει – κόπων om. 92 αὐτὴν om. 95 ἐπίταγμα om. | εἴληφεν 3–16 καὶ² – γένοιτο om.

20 λεύοντος ἔτι τῷ αὐτοκράτορι καὶ ἐμῷ πατρὶ κὰν ταῖς δωρεαῖς δι’
 ἐρυθρῶν συνυπογράφοντος τούτῳ κὰν ταῖς προπομπαῖς μετὰ τιάρας
 αὐτῷ συνεπομένου κὰν ταῖς εὐφημίαις δευτέρου εὐφημουμένου κὰγὼ
 εὐφημεῖσθαι ἐμελλον, Κωνσταντίνον καὶ Ἄνναν ἐν ταῦτῳ ἐξεφώνουν ἐν
 τοῖς τῆς εὐφημίας καιροῖς οἱ τῆς εὐφημίας προεξάρχοντες. καὶ τοῦτο δὴ
 25 μέχρι καιρῶν ἱκανῶν ἐτελεῖτο, ὡς γε μοι τῶν συγγενῶν καὶ ἐμῶν γεννη-
 τῶρων ἐν ὑστέροις πολλάκις διηγουμένων ἀκήκοα, προμάντευμα δὲ ἴσως
 τοῦτο τῶν ἐμοὶ ξυμπεσόντων ἦν εἴτε εὐτυχημάτων εἴτε τοῦμπαλιν δυσ-
 τυχημάτων. 4 ἐπεὶ δὲ τοῖς βασιλεῦσι καὶ δευτέρον ἐτέχθη θῆλυ,
 ἀναφέρον μὲν κατὰ τὴν ὄψιν ἐς τοὺς προγόνους, ἐμφαῖνον δ’ ἅμα καὶ τὴν
 30 ἐσῦστερον ἐπιλάμπουσαν αὐτῷ ἀρετὴν τε καὶ φρόνησιν, ἐπεπόθουν καὶ
 ἄρρεν τεκεῖν καὶ δι’ εὐχῆς αὐτοῖς τοῦτ’ ἦν. ἐπινημήσεως οὖν ἐνδεκάτης
 τρεχούσης τίκεται τούτοις καὶ ἄρρεν. εὐθύς οὖν οἱ μὲν γονεῖς ἐγεγῆθε-
 σαν καὶ πένθους οὐκέτι ἶχνος αὐτοῖς ἐπιλέλειπτο τῆς σφῶν ἐπιθυμίας εἰς
 ἔργον προαχθείσης. τὸ δὲ ὑπήκοον ἅπαν ἐσκίρτων τοὺς κρατούντας
 35 οὕτω χαίροντας ὄρων, συνέχαιρον ἀλλήλοις, ἐγεγῆθσαν. καὶ ἦν ἰδεῖν
 τὰ βασίλεια χαρμονῆς ἀνάπλεω καὶ πένθους οὐδαμοῦ οὐδ’ ἑτέρας οἰασθη-
 ποτοῦν ἐννοίας, τῶν | μὲν ἐκ μέσης θαλάμης καρδίας χαιρόντων ὁπόσοι
 εὖνοι, τῶν δὲ συσχηματιζομένων χαίρειν. ἔστι μὲν γὰρ τὸ ὑπήκοον ὡς
 ἐπίπαν δύσνουν τοῖς κρατοῦσι, σχηματιζόμενον δὲ τὰ πολλὰ καὶ διὰ
 40 κολακείας ἐπισπώμενον τοὺς ὑπερέχοντας. ὁμως δ’ οὖν κοινὴν ἦν ἰδεῖν
 τότε τὴν χαρμονὴν συνηδομένων ἀπάντων. 5 τὸ δὲ παιδίον μέλαν
 ἦν τὴν χροίαν, μέτωπον τούτῳ εὐρύ, παρειαὶ ὑπόξηροι, ρίς οὔτε σιμῆ
 οὔτε κάμπουσα πρὸς τὸ γρυπὸν, ἀλλὰ μέση πως ἀμφοῖν· ὀφθαλμοὶ
 μελάντεροι καὶ τὸ ὑποκαθήμενον ἦθος καὶ ὀξύ, ὅσον ἐκ βρεφυλλίου σώμα-
 45 τος εἰκάσαι, ἐμφαίνοντες. ἐθέλοντες τοιγαροῦν τουτὶ τὸ παιδίον εἰς τὴν
 αὐτοκράτορα περιωπὴν ἀναβιβάσαι καὶ κληρον οἶον αὐτῷ τὴν βασι-
 λείαν Ῥωμαίων καταλιπεῖν, εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ

28 δευτέρον ἐτέχθη θῆλυ: die 19 mens. Sept. a. 1085 31–32 ἐπινημήσεως – ἄρρεν: die 13 mens. Sept. a. 1087

38–39 ἔστι – κρατοῦσι: v. ad II 4, 4 (36–37)

F C V 22 συνεφεπομένου C 23 κωνσταντίνου καὶ ἀννης C 25 ὡς γε F V : ὡςπερ C 30 ἐπιλάμπουσαν C V 31 ἰδεῖν V 32/33 ἐγεγῆθσαν C 36 πένθος C 44 καὶ² om. C 45 ἐμφαίνοντες F C^{ac} V : ἐμφαίνοντος C^{pc} | τοῦ τί τοῦ παιδ(ίου) C 47 ἐκκλησίαν F C : περιωπὴν V

25–26 καὶ ἐμῶν γεννητῶρων om. 27 τοῦτο om. | τοῦμπαλιν om. 30 τε καὶ φρόνησιν om. 31 τοῦτο αὐτοῖς ἦν 33–35 καὶ – ἐγεγῆθσαν om. 36–41 καὶ – ἀπάντων om. 42 τούτου

Θείου βαπτίσματος καὶ τοῦ στέφους αὐτὸ ἀξιοῦσι. τοιαῦτα τοίνυν τὰ τοῖς πορφυρογεννήτοις ἡμῖν ἐξ αὐτῶν βαλβίδων τῆς ἡμῶν γενέσεως συμ-
50 βάντα· τὰ δέ γε ἐσῦστερον συμπεσόντα κατὰ τὸν προσήκοντα ῥηθῆσεται τόπον.

IX ὁ μέντοι αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος τῶν παραλίων τῆς Βιθυνίας καὶ αὐτῆς Βοσπόρου καὶ τῶν ἀνωτέρω χωρῶν τοὺς Τούρκους ἀπελάσας μετὰ τοῦ Σολυμᾶ εἰς εἰρηνικὰς ἐληλύθει σπονδὰς, καθὼς ὁ λόγος ἀνω-
55 τέρω φθάσας ἐδήλωσε, καὶ οὕτως πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν τὰς ἡνίας στρέψας τὸν τε Ῥομπέρτον καὶ τὸν αὐτοῦ υἱὸν Βαίμουνον πολλὰ μογῆσας κατακράτος ἤττησε καὶ μεγίστης συμφορᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐρρύσατο. κάκειθεν ἐπανελθὼν αὖθις τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀπελχασῆμ Τούρκους οὐ τὴν
60 παραλίων ταύτη χωρίων κατεληλυθότας. ὅπως μὲν οὖν ὁ ἀμῆρ Σολυμᾶς τῆς Νικαίας ἐξελθὼν τουτονὶ τὸν Ἀπελχασῆμ φρουρὸν αὐτῆς καταέλοιπεν, ὁ δὲ Πουζάνος παρὰ τοῦ Περσῶν σουλτάν πρὸς τὴν Ἀσίαν ἐξεπέμφθη καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ σουλτάν Τουτούση ἤττηθεις ἀν-
65 ἠρέθη καὶ τὸν Τουτούσην μετὰ τὸ τὸν Πουζάνον ἤττησαι οἱ ἀνεψιαδεῖς αὐτοῦ ἀπέπειξαν, ἀρκτέον ἤδη διηγείσθαι. 2 ἀνὴρ τις ἐξ Ἀρμενίας ὀρμώμενος Φιλάρετος τὴν ἐπωθυμίαν, περίβλεπτος ἐπ' ἀνδρεία καὶ φρονήσει, εἰς τὴν τοῦ δομestikάτου ἀξίαν παρὰ τοῦ προβεβασιλευκότος Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους ἀνευχεθεῖς καὶ τὰ συμβάντα τῷ Διογένει θεασά-
70 μενος καὶ τὴν τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ στήρησιν βεβαιωθεῖς διαφερόντως τοῦτον ποθῶν οὐκ ἔφερεν, ἀλλ' ἀποστασίαν μελετήσας τὴν τῆς Ἀντιόχου ἐξουσίαν ἑαυτῷ περιεποιήσατο. καθ' ἑκάστην δὲ τῶν Τούρκων ληιζομένων τὰ πέριξ, ἐπεὶ μὴ ἀνεσις τούτῳ ἐδίδοτο, ἐσκέφατο προσελθεῖν τοῖς Τούρκοις καὶ περιτμηθῆναι, ὡς ἔθος αὐτοῖς. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἐνέκειτο
75 τὰ λῶνα συμβουλεύων. περίλυπος τοίνυν γενόμενος δι' ἡμερῶν ὀκτώ

49 ἐξ αὐτῶν βαλβίδων: L.-Schn. I 33 (nr. 7); II 61 (nr. 56) ἀπὸ βαλβίδος; cf. Karathan. 153–154; cf. XI 1, 5 (53); XV 10, 5 (1) 54–55 καθὼς – ἐδήλωσε: v. ad I 15, 2 (62); ad rem v. III 11, 4 (84)

F C V 53 ἀνωτέρων C 54 ἐξεληλύθει C 55 οὔτος C 56 υἱὸν αὐτοῦ C V 60 ταύτης V 61 αὐτῆ C 63 παρὰ F : περι C 64 τὸ F C^{pc} : τὸν C^{ic}

48–51 τοιαῦτα – τόπον om. 52 Ἀλέξιος om. 54–55 ἀνωτέρω φθάσας om. 57 τὰ om. 58 ὑπὸ τὸν Ἀπελχασῆμ om. 59 προποντίδος αὐτῆς 60 ὅπως usque ad VI 14, 1 (20) ἄλλοις omnia omittit remque his verbis breviter comprehendit: καὶ διὰ μόγων οὐ τοι μικρῶν καὶ μεθόδων ἀρίστων, ἔστιν οὐ καὶ μεταχειρίσεων, τούτους τὲ πρὸς ἀλλήλους ἔχειν ἠρέθισε καὶ πολλ[ὰς] τῆς Ῥωμαῖδοις πόλεις εὐμεθ[ῶ]δος τῶν τούρκ[ων] οὕτως ἐλ[ι]υτρῶσατο. ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν ἔω μὲν οὕτως ἀρίστως διέθετο, τὰ δέ γε πρὸς ἐσπερίους αὖθις

καταλαμβάνει τὴν Νίκαιαν καὶ προσελθὼν τῷ ἀμῆρ Σολυμᾶ διεγείρει τοῦτον εἰς πολιορκίαν τῆς Ἀντιοχείας τὴν τοῦ σουλτανικίου τηρικαῦτα περιβεβλημένον ἀξίαν καὶ πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τοῦ πατρὸς παροξύνει. πείθεται τούτοις ὁ Σολυμᾶς, ἐν δὲ τῷ πρὸς τὴν Ἀντιόχου μέλλειν
80 ἀπέρχεσθαι τὸν μὲν Ἀπελχασῆμ κατέλιπε φύλακα τῆς Νικαίας ὑπερέχοντα πάντων τῶν ἡγεμόνων ἡγεμόνα τοῦτον κατονομάσας. ἐκεῖνος δὲ συνεφεπόμενος ἔχων καὶ τὸν τοῦ Φιλάρετου υἱὸν διὰ δώδεκα νυκτῶν διὰ τὸ ἀνύποπτον (τὰς γὰρ ἡμέρας ἡρέμει) καταλαμβάνει τὴν Ἀντιόχου καὶ ἐξ ἐφόδου ταύτην κατέσχευεν. 3 ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Χαρατικῆς λα-
85 θραίως συλᾶ τὴν Σινώπην χρυσίον ἱκανὸν καὶ χρήματα τῶν βασιλικῶν ταμειῶν κείθῃ ἐναποκείμενα μεμαθηκῶς. | ὁ δὲ Τουτούσης τοῦ μεγάλου σουλτάν ἀδελφός, τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Μεσοποταμίας πάσης καὶ τοῦ Χάλεπ καὶ μέχρις αὐτοῦ Βαγδᾶ ἐξουσιάζων καὶ τῆς Ἀντιοχείας ἀντι-
90 ποιούμενος, ἐπεὶ τὸν ἀμῆρ Σολυμᾶν ἀφηνιάζοντα ἔβλεπε καὶ τὴν τῆς Ἀντιόχου ἀρχὴν ἑαυτῷ ἤδη περιποιούμενον, σὺν ὄλαις δυνάμεσιν ἐν μετα-
αἰχμίῳ τοῦ Χάλεπ καὶ τῆς Ἀντιοχείας καταλαμβάνει. συνητηκότος δ' αὐτῷ τοῦ ἀμῆρ Σολυμᾶ πόλεμος εὐθὺς ἀναρρήγνυται μέγας, καὶ ἀγχεμά-
95 χου τῆς μάχης γενοῦσας νῶτα οἱ τοῦ Σολυμᾶ ὑποσχόντες προτροπάδην ἔφευγον. πολλὰ δὲ τούτους θαρσύνων ὁ Σολυμᾶς, ἐπεὶ τῆς φυγῆς ἀποσχέσθαι οὐκ ἔπειθεν, ὑπὲρ κεφαλῆς τὸν κίνδυνον ἐφιστάμενον ὀρῶν παρεκκλίνας ἐν ἀκινδύνῳ τάχα ἐδόκει καθεστάναι καὶ κατὰ γῆς τὴν ἀσπίδα τεθεικῶς ἐπ' αὐτῇ προσουδίσας ἐκάθητο. ἀλλ' οὐ διέλαθε τοὺς ὀμοφύλους· προσεληλυθότες γὰρ αὐτῷ τινὲς τῶν σατραπῶν ἔλεγον τὸν
5 θεῖον αὐτοῦ Τουτούσην μεταπέμπεσθαι αὐτόν, ὁ δ' ἀνένευεν ὑφωρόμενος τὸν ἐξ αὐτοῦ κίνδυνον· ἐγκειμένων δὲ τῶν σατραπῶν, ἐπεὶ οὐ πρὸς ἰ-
σχὺς αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι ἦν οἷα μόνῳ ὄντι, τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος σπασάμενος κατὰ τῶν ἰδίων ὥσε σπλάγχων διαμπερὲς τὸ ξίφος ἐλάσας καὶ κακὸς κακῶς ἀπώλετο. παραχρῆμα γοῦν οἱ σωθέντες τῶν τοῦ ἀμῆρ Σολυμᾶ δυνάμεων προσχωροῦσι τῷ Τουτούση. 4 ὁ δὲ μέγας σουλτάν
10 ταῦτα μεμαθηκῶς καὶ δεδιὼς τὸν Τουτούσην ἰσχυροποιούμενον ἤδη ἀπέ-
στειλε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τὸν Σιαοὺς μηνύσας αὐτῷ περὶ κήδους καὶ ὑποσχόμενος, ἐὰν τοῦτο γένηται, ἀναστεῖλαι μὲν τοὺς Τούρκους τῶν τῆς παραλίας μερῶν καὶ παραδοῦναι οἱ τὰ κάστρα καὶ ὀλοψύχως βοηθεῖν. τοῦτον θεασάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὰς τοῦ σουλτάν γραφὰς ὑπαναγνοὺς
15 περὶ μὲν τοῦ κήδους οὐδένα λόγον ἐπεποίητο, τὸν δὲ Σιαοὺς | νουνεχῆ ἄνδρα θεασάμενος ἐπυνθάνετο, πόθεν τὲ ὤρμηται καὶ τίνες οἱ τούτου

81–84 ἐκεῖνος – κατέσχευεν: intra mens. Dec. a 1084 et mens. Ian./Febr. a. 1085 8 ἀπώλετο: mense Iulio a. 1086

F C 76 κατέλαβε C 78/79 παροτρύνει C 79 et 83 ἀντιόχειαν C 88 αὐτοῦ τοῦ C 90 ἀντιοχείας C 92–93 Σολυμᾶ – τοῦ om. C 11 σιαοὺς F : οὐσίας C